

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ-ЧАСУ ТА Я-КОНЦЕПЦІЯ ЗА УМОВ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

Наталія БАМБУРАК

науковий співробітник НДЦ “Економіка вищої освіти”,
викладач кафедри соціальної роботи
Тернопільського національного економічного університету
Copyright © 2007

*На основі запропонованої мислєсхеми, тобто своєсрдного “методологічного квадрата” розкривається типологізація освітнього простору-часу школи модульно-розвивального типу як інтеграція чотирьох різновидів вітакультурно спроектованого символічного навчально-виховного довілля, що активізує часопотік “минуле-теперішнє-майбутнє-вічне”, а відтак й забезпечує розгортання унікальних модальностей концептуального Я особистості.**

Умови національного та всесвітньо-історичного буття вимагають окультурення народного загалу, духовного збагачення суспільства та психосоціального розвитку людини у контексті становлення її життєактивності. Зреалізування складної програми особистісно-універсумного становлення кожного громадянина, а відтак вибору ним траєкторії власного життєвого шляху, своєї сутності та глибинного єства, можливе у ситуації реформування організаційних, технологічних і змістовних аспектів традиційного навчально-виховного процесу. Адже аксіоматичні основи життєдіяльності нації заковдані в об'єктивних законах розвитку освіти (зокрема, її духовно-культурної сфери) як складної взаємодії соціально-психологічних чинників, котрі не підлягають формальній субординації та класифікації. Особистість, яка мотивована прагненням відкрити остаточну істину свого існування, намагається здобути ті елементи універсального знання, які сприятимуть розгортанню, структуруванню та зреалізуванню актуального соціуму та власного Я.

Особливого акценту набуває проектування освітнього простору, який би забезпечував повну соціалізацію, професійне та духовне становлення особис-

* Дослідження здійснене в рамках індивідуальної теми “Особливості розвитку Я-концепції особистості за умов модульно-розвивального навчання” (Шифр: НДЦ-1.5-Ф), затвердженої Тематичним планом науково-дослідної та інноваційно-методичної роботи ІЕСО та НДЦ “Економіка вищої освіти” на 2005–2009 роки.

тості. Очевидно, що у цьому змістовому аспекті вітакультурна парадигма розширює межі і засоби для розбудови соціально-культурно-психологічного простору-часу котрий зреалізовує культуротворення і самотворення духовності в усіх її формовиявах (продукт самореалізації, джерело духовно-сенсових станів, учинковий продукт) [4; 5; 6; 7]. А саме перебіг інноваційних модульно-розвивальних організаційних процесів (за А.В. Фурманом, О.Є. Гуменюк, це проектування розвиткового та освітнього метапроцесу, реалізація повного функціонального циклу навчального модуля, поетапне самотворення Я-концепції, часопотік у модульно-розвивальній системі) [2; 3; 4; 5; 7] забезпечує кватерне структурування символічного освітнього просторово-часового континуума, який є базовим модусом індивідуального розгортання позитивно збагаченої Я-концепції особистості, котра відображена у типологічній мислесхемі, адже ідея мислесхеми - це "внутрішньо збалансовані чотири-п'ять категорій чи понять, що впорядковують хаотичне знання, отримане незалежно від досвіду, шляхом самоспричинення внутрішньої активності як людської здатності здійснювати не лише досвідне, а й позадосвідне пізнання" [7, с. 84]. Вона інтегрує чотири різновиди субпросторових виміри інноваційного освітнього простору, активізуючи часову транспективу тобто наскрізне бачення часу у форматі минуле-теперішнє-майбутнє-вічне та розгортання унікальних модальностей Я-концепції особистості (*див. рис*).

1. *Субпростір особистого досвіду - іманентне Я - минуле*: відбувається активне задіяння індивіда у проблемно-ситуативні технології здобувань знань, за якої переважають процеси навчання і пошуково-пізнавальна активність; має місце орієнтація на духовне спілкування, безумовне прийняття, позитивне самовідчуття та світосприймання, зокрема здійснюється глибоке адекватно-реалістичне самопізнання власного потенціалу.

2. *Субпростір нормативності - реальне Я - теперішнє*: впровадження критично-регуляційної технології, яка організує пробудження інтенціональності, відмову від звичних стереотипів; відбувається розвиток високої оцінки, самооцінки, взаємооцінки здобутих знань, вироблених умінь, їх нормування і зреалізовування.

3. *Субпростір творчості - гетерономне Я [1] - майбутнє*: актуалізування вартісно-естетичної технології, яка дає змогу не лише знати і нормувати, а й цінувати найбільш значущі фрагменти соціокультурного досвіду; характеризує комплекс моральних цінностей, норм, переконань, ідеалів людини, які є основою світосприймання та світоспоглядання з подальшим програмуванням власних учинків.

4. *Субпростір цілісності - трансфінітивне Я - зародження вічного*: впровадження духовно-спонтанної технології, яка сприяє максимально повному вияву універсумного потенціалу, зокрема самовідкриттю кожним учасником освітньої діяльності універсальних духовно-сміслових форм (віри, надії, любові, краси, істини тощо), виходу за освітні горизонти самореалізації, а відтак досягнення сенсу свого буття (проживання абсолютистської моральної диспозиції у соціумі).

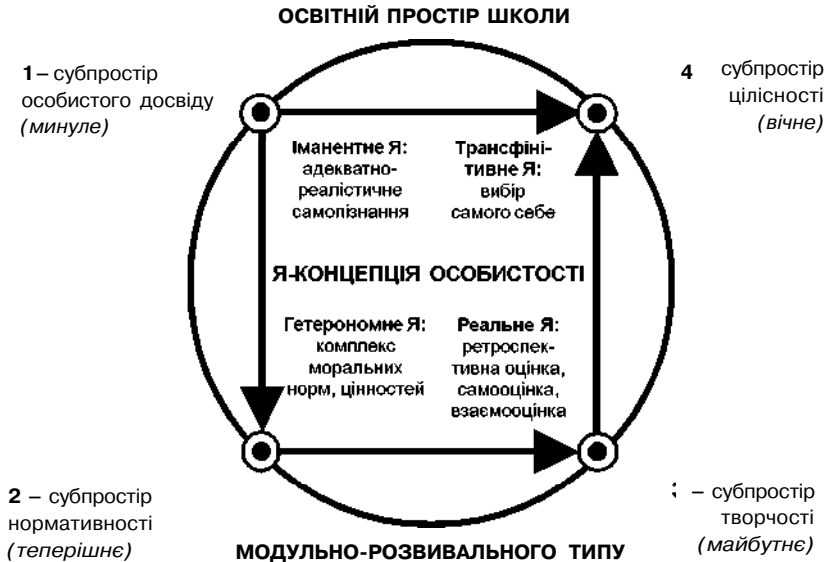

Рис.

**Типологізація концептуальних Я особистості
в кватерно-організованому інноваційному освітньому
просторі-часі**

Таким чином, кватерне структурування вітакультурного простору-часу за умов інноваційного навчання спричинює циклічне розгортання позитивно та духовно збагаченої Я-концепції особистості за всіма параметрами і критеріями організованого соціуму в особистісно-універсумній конфігурації, що дало змогу інтегрувати знання в окремий “методологічний квадрат” (див. [6; 7]).

1. Бамбурак Н. Логіка розгортання механізмів цілепокладання у вітакультурному оргпросторі / Вітакультурний млин. - 2005. - Модуль 2. - С. 38–41.

2. Гуменюк О. Є. Психологія Я-концепції: Монографія. - Тернопіль: Економічна думка, 2002. - 186 с.

3. Гуменюк О. Час та особливості його перебігу в модульно-розвивальному процесі // Психологія і суспільство. - 2005. - № 2. - С.94–99.

4. Фурман А.В. Категорії вітакультурної методології як ефективний засіб аналізу і розв'язання складних проблем // ІЕСО (науково-дослідний): Інформаційний бюлетень. - Випуск 4. - 2004. - С. 4–7.

5. Фурман А.В. Модульно-розвивальне навчання: принципи, умови, забезпечення. - К.: Правда Ярославичів, 1997. - 340 с.

6. Фурман А.В. Модульно-розвивальна організація мислєдїяльності – схема професійного методологування // Психологія і суспільство. - 2005. - № 4. - С. 40–69.

7. Фурман А.В. Типологічний підхід у системі професійного методологування // Психологія і суспільство. - 2006. - № 2. - С. 78–92.